

af unødvendige spildtider, trættende eller overflødige bevægelser, bedre værktøjer, nedbringelse af den investerede kapital (lagre etc.), bedre belysning, lokaler, arbejdspladser osv.

Derefter gennemgås de videnskaber, som rationaliseringen betjener sig af, psykoteknik, arbejdsfysiologi og -psykologi. Selvom denne omtale kun er meget kortfattet, giver den alligevel gennem sine mange og enkle eksempler et udmærket indtryk af den betydning, der både set fra arbejdsgiverens og arbejderens — og ikke mindst samfundets — side må tillægges denne del af rationaliseringen.

I det følgende afsnit behandler forfatteren rationaliseringens samfundsøkonomiske virkninger. Vi er alle, bl. a. som konsumenter, interesserede i, at rationaliseringen gennemføres samfundsmæssigt forsvarligt og ikke blot for at give den enkelte private driftsherre et merudbytte. I den almindelige diskussion spiller netop også fordelingen af rationaliseringsgevinsten tillige med beskæftigelsesmulighederne en afgørende rolle for arbejderens indstilling til rationaliseringen, og derfor er dette afsnit ikke det mindst vigtige.

Bogen afsluttes med en omtale af personalebedømmelsen og de herhjemme ikke almindeligt kendte, men derfor ikke mindre betydningsfulde begreber: job analysis, job evaluation og merit rating.

Sammenfattende kan man sige, at bogen må vurderes ud fra det, den er tænkt som, nemlig en grundbog og et forsøg på at udbrede kendskabet til rationaliseringens mål og midler, fjerne arbejderens mistillid og frygt og bortrydde den traditionelle personificering af rationaliseringen som »manden med den hvide kittel og stopuret«. Ud fra dette formål kan bogen anbefales.

T. W. Rasmussen.

Danmarks Nationalbudget for Aaret 1948. I kommission hos J. H. Schultz' Forlag. Kbh. 1948. 131 sider. Kr. 4,—.

Det første danske nationalbudget foreligger nu og vil antagelig blive efterfulgt af flere. En væsentlig del af dets indhold er bekendt gennem store referater i dagspressen, og mange gode ord om nationalbudgettets betydning for nutid og fremtid er allerede skrevet. Der skal derfor ikke her gives nogen egentlig redegørelse for nationalbudgettets enkeltheder, men kun fremsættes nogle enkelte bemærkninger og ønsker med hensyn til fremtiden.

Nationalbudgettet er udarbejdet af et ministerudvalg for økonomi og forsyning, og det bliver derfor stærkt præget af regeringens synspunkter og ønsker. Det er der vel ikke noget at sige til, men man kunne spørge, om det ikke ville være rationellere, om det blev udarbejdet mere uafhængigt af regeringen. I så fald måtte det på en række områder indeholde alternativer, således at læserne fik at vide, hvis man handler på den ene måde, kan resultatet blive sådan, og handler man på den anden måde, kan resultatet blive sådan. På en sådan måde bliver budgettet opløst i en række muligheder, der igen kan være vejledende, når beslutningerne træffes.

Det danske nationalbudget synes at have haft det norske til forbillede; det er i og for sig værdifuldt at bygge på et godt forbillede, men forbilledet er ikke fuldkomment, og det kunne efter min opfattelse være ønskeligt, om

af unødvendige spildtider, trættende eller overflødige bevægelser, bedre værktøjer, nedbringelse af den investerede kapital (lagre etc.), bedre belysning, lokaler, arbejdspladser osv.

Derefter gennemgås de videnskaber, som rationaliseringen betjener sig af, psykoteknik, arbejdsfysiologi og -psykologi. Selvom denne omtale kun er meget kortfattet, giver den alligevel gennem sine mange og enkle eksempler et udmærket indtryk af den betydning, der både set fra arbejdsgiverens og arbejderens — og ikke mindst samfundets — side må tillægges denne del af rationaliseringen.

I det følgende afsnit behandler forfatteren rationaliseringens samfundsøkonomiske virkninger. Vi er alle, bl. a. som konsumenter, interesserede i, at rationaliseringen gennemføres samfundsmæssigt forsvarligt og ikke blot for at give den enkelte private driftsherre et merudbytte. I den almindelige diskussion spiller netop også fordelingen af rationaliseringsgevinsten tillige med beskæftigelsesmulighederne en afgørende rolle for arbejderens indstilling til rationaliseringen, og derfor er dette afsnit ikke det mindst vigtige.

Bogen afsluttes med en omtale af personalebedømmelsen og de herhjemme ikke almindeligt kendte, men derfor ikke mindre betydningsfulde begreber: job analysis, job evaluation og merit rating.

Sammenfattende kan man sige, at bogen må vurderes ud fra det, den er tænkt som, nemlig en grundbog og et forsøg på at udbrede kendskabet til rationaliseringens mål og midler, fjerne arbejderens mistillid og frygt og bortrydde den traditionelle personificering af rationaliseringen som »manden med den hvide kittel og stopuret«. Ud fra dette formål kan bogen anbefales.

T. W. Rasmussen.

Danmarks Nationalbudget for Aaret 1948. I kommission hos J. H. Schultz' Forlag. Kbh. 1948. 131 sider. Kr. 4,—.

Det første danske nationalbudget foreligger nu og vil antagelig blive efterfulgt af flere. En væsentlig del af dets indhold er bekendt gennem store referater i dagspressen, og mange gode ord om nationalbudgettets betydning for nutid og fremtid er allerede skrevet. Der skal derfor ikke her gives nogen egentlig redegørelse for nationalbudgettets enkeltheder, men kun fremsættes nogle enkelte bemærkninger og ønsker med hensyn til fremtiden.

Nationalbudgettet er udarbejdet af et ministerudvalg for økonomi og forsyning, og det bliver derfor stærkt præget af regeringens synspunkter og ønsker. Det er der vel ikke noget at sige til, men man kunne spørge, om det ikke ville være rationellere, om det blev udarbejdet mere uafhængigt af regeringen. I så fald måtte det på en række områder indeholde alternativer, således at læserne fik at vide, hvis man handler på den ene måde, kan resultatet blive sådan, og handler man på den anden måde, kan resultatet blive sådan. På en sådan måde bliver budgettet opløst i en række muligheder, der igen kan være vejledende, når beslutningerne træffes.

Det danske nationalbudget synes at have haft det norske til forbillede; det er i og for sig værdifuldt at bygge på et godt forbillede, men forbilledet er ikke fuldkomment, og det kunne efter min opfattelse være ønskeligt, om

de danske forfattere frigjorde sig noget mere for forbilledet og søgte at komme videre, så at vi igen i fremtiden kunne komme til at virke som forbillede for Norge; derved ville der opstå en sund kappestrid.

Som et af de områder, hvor en reform ved fremtidige nationalbudgetter ville være ønskelig, kan nævnes, at man i de fleste tabeller foretager en sammenligning med de umiddelbart foregående år. Har disse været unormale, vil en sammenligning ikke sige ret meget. På mange flere områder, end det faktisk er sket, ville en sammenligning med 1938 eller andre tidligere år som de sidste nogenlunde normale år, give et langt bedre bedømmelsesgrundlag.

I forbindelse med dette, kan det også nævnes, at man i forbindelse med budgetlægningen for 1948 må tage hensyn til dispositionernes virkning ud i fremtiden. Dette er f. eks. sket for handelsflådens vedkommende, hvor der opstilles forskellige alternativer for handelsflådens fremtidige størrelse, men dette kan vanskeligt drøftes uden sammenhæng med skøn over den fremtidige indtjeningssevne d. v. s. af fragtratetallets forventede udvikling, og her måtte der vel også kunne opstilles et skøn baseret på den internationale handelsflådes størrelse, nybygninger og forskellige alternativer med hensyn til den internationale handels fremtidige udvikling.

På de fleste områder holder man sig stærkt til tallene fra 1948, og når man opstiller et budget for 1948 den 15. maj samme år, er der vel noget berettiget i, at man regner med nogenlunde uforandrede priser. Står man imidlertid overfor et område, hvor prisudviklingen 1938—48 har været afvigende fra det normale, ville det være ønskeligt, at man kom noget mere ind på spørgsmålet om, hvorvidt det er priserne 1938 eller 1948, der var abnorme, og om hvilken prisudvikling, der vil kunne ventes, således at man i god tid kunne tage reb i sejlene, hvor en uheldig prisudvikling måtte kunne forventes.

Betydningen af opstilling af årlige nationalbudgetter vil efter min opfattelse blive større, hvis de udarbejdes mere uafhængigt af en siddende regering, hvis der i budgettet opstilles forskellige alternativer, som der foreligger mulighed for, og endelig hvis sammenligningsgrundlaget ikke alene blev det foregående år, men et år eller gennemsnittet for en årrække, der kunne betragtes som relativt normale, f. eks. 1938, 1935 eller perioden 1929—38.

P. P. Sveistrup.

Ottomar Loff: Stemmer Regnskabet. Moderne Bogholderimetoder og Regnskabsanalyse. Morten A. Korch's Forlag. København 1947. 127 sider. Kr. 7,75.

Bogen er beregnet på at give folk, der ikke har særlige forkundskaber, et indblik i, hvad moderne bogholderi er, og hvad nytte det kan være til i praksis. De forskellige kapitler behandler i populær form det dobbelte bogholderis princip, bogføringsmetoder, maskinel bogføring, hovedspørgsmål ved vurdering i årsregnskabet samt regnskabsanalyse og bogføringens betydning i forbindelse med selvangivelsen. Bogen er forsynet med litteraturfortegnelse og register.

Red.